

Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych

Naczelnej Rady Adwokackiej

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. 22 505 25 02, fax 22 505 08

e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

Warszawa, dnia 15 listopada 2024 roku

NRA.147-U.8.2024

OPINIA

Naczelnej Rady Adwokackiej

do projektu ustawy o systemach sztucznej inteligencji

(projekt ustawy numer UC71)

I. Wprowadzenie

Niniejsza opinia dotyczy projektu ustawy o systemach sztucznej inteligencji UC71 (dalej także „Projekt”), mającego na celu wdrożenie do polskiego systemu prawnego przepisów zawartych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689, znanym jako Akt o sztucznej inteligencji (AI Act). Zasadniczym celem Projektu jest zapewnienie rozwoju, stosowania i nadzoru nad systemami sztucznej inteligencji (dalej także „SI”) w sposób zorientowany na człowieka, z poszanowaniem podstawowych wartości UE, takich jak demokracja, praworządność, ochrona praw podstawowych, prywatność i bezpieczeństwo.

Ustawa o systemach SI wpływa szczególnie na obszar działalności zawodowej adwokatów, którzy, wykonując zawód zaufania publicznego, zobowiązani są do szczególnej ochrony praw i wolności obywatelskich oraz zapewnienia tajemnicy zawodowej w ramach relacji z klientem. Istotne jest zatem, aby nowa regulacja nie ograniczała podstawowych zasad etyki zawodowej ani niezależności adwokatów, a także zapewniała pełną zgodność z krajowymi normami prawnymi. W tym kontekście kluczowym aspektem oceny Projektu jest jego wpływ na poufność komunikacji adwokatów z osobami korzystającymi z ich pomocy prawnej, która jest fundamentem wykonywania zawodu adwokata.

Ponadto Projekt przewiduje m.in. powołanie nowego organu nadzoru – Komisji Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji (dalej także „KRiBSI” lub „Komisja”), której kompetencje obejmą kontrolę systemów SI wykorzystywanych przez różne podmioty, co może prowadzić do ingerencji w tajemnicę zawodową, dane oraz informacje przetwarzane w ramach działalności adwokackiej. Konieczne jest więc, aby ustawodawca precyzyjnie określił zakres uprawnień nadzorczych tego organu, tak by zagwarantować poszanowanie tajemnicy zawodowej oraz wyłączyć spod nadzoru wszelkie informacje, które objęte są przepisami o tajemnicy adwokackiej.

II. Uwagi ogólne

Choć przepisy Projektu mają zapewnić ochronę interesu publicznego, prawa i wolności obywateli oraz bezpieczeństwo technologiczne, to w wielu przypadkach ich struktura i zakres budzą wątpliwości i zastrzeżenia. Przepisy Projektu w art. 5 i 6 przewidują powołanie KRiBSI, której nadrzędną misją ma być sprawowanie pieczy nad przestrzeganiem postanowień tej ustawy. Zakres działań KRiBSI ma obejmować monitorowanie rynku systemów SI, a także egzekwowanie obowiązków nałożonych na dostawców oraz użytkowników tych systemów. Zgodnie z treścią Projektu KRiBSI będzie organem państwowym dysponującym rozległymi kompetencjami nadzorczymi, a przyznane jej uprawnienia wydają się w dużej mierze sankcyjne i dyscyplinujące. Nie można jednak przeoczyć, iż sposób powoływania członków KRiBSI, określony w art. 20–26 Projektu, rodzi pewne zastrzeżenia odnośnie do niezależności tej instytucji. Projekt wskazuje bowiem, iż przewodniczący Komisji powoływany będzie przez Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (art. 26 Projektu), co stwarza przestrzeń dla potencjalnych wpływów politycznych. Uzasadnionym byłoby zatem rozważenie takich modyfikacji w przepisach, które wzmacniałyby gwarancje niezależności KRiBSI oraz zapewniałyby przejrzysty i publiczny tryb powoływania jej członków. Transparentność procesu nominacji i zabezpieczenie KRiBSI przed wpływami politycznymi mogłyby przyczynić się do zwiększenia zaufania społecznego wobec tego organu, w szczególności w kontekście jego roli w nadzorze nad systemami SI.

Art. 13 ust. 1 Projektu, przewidujący możliwość formułowania przez KRiBSI wyjaśnień, opinii oraz interpretacji o istotnym znaczeniu dla stosowania przepisów Projektu, pozostawia bez odpowiedzi kwestię skutków prawnych tychże aktów. Komisji przyznano prawo do opracowywania dokumentów publikowanych w Biuletynie Informacji Publicznej, co niewątpliwie świadczy o ich potencjalnej doniosłości normatywnej. Jednakże niedookreślenie prawnego znaczenia takich wyjaśnień, opinii i interpretacji może prowadzić do ich wyłącznie deklaratorywnego charakteru i naraża te działania na ryzyko jedynie pozornej, a nie rzeczywistej skuteczności. Jeśli bowiem Komisja nie będzie związana własnymi interpretacjami, a stosując się do nich podmioty mogłyby mimo to doświadczać sankcji, zamierzona funkcja zapewnienia pewności prawa i spójności w interpretacji przepisów ulegnie zdezwuowaniu, wprowadzając dodatkowe i nieakceptowalne ryzyko dla odbiorców tych wytycznych.

Art. 14 ust. 1–5 Projektu nie określa wyraźnie skutków prawnych dla interpretacji indywidualnych wydawanych przez Przewodniczącego Komisji, co rodzi istotne obawy o stabilność stosowania prawa i poszanowanie praw podmiotów, które na tych interpretacjach mogą się opierać. Zgodnie z treścią art. 14 ust. 1 Przewodniczący, na wniosek zainteresowanego, może wydać interpretację przepisów odnoszącą się do wskazanego stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego, zaś ust. 5 pozwala na odstąpienie od uzasadnienia, jeśli w pełni podziela stanowisko wnioskodawcy. Zaniechanie skonstruowania w tym przypadku regulacji o charakterze wiążącym stawia pod znakiem zapytania ochronę prawną wnioskodawców, szczególnie gdy interpretacja miałaby być w przyszłości zmieniona. Taki stan prawny może prowadzić do sytuacji, w której podmioty korzystające z interpretacji Komisji nie mają dostatecznej pewności prawnej ani ochrony przed przyszłymi sankcjami, nawet jeśli działały zgodnie z wydaną interpretacją. Brak jednoznaczności co do mocy wiążącej tych aktów może osłabić ochronę tych, którzy w zaufaniu do interpretacji dokonali określonych działań lub zaniechań.

Art. 14 ust. 6–7 Projektu nie formułuje jasno ani formy prawnej aktu, w którym Komisja rozstrzyga sprzeciw wobec wydanej interpretacji indywidualnej, ani ścieżki prawnej dostępnej dla wnioskodawcy w przypadku chęci odwołania się od takiego rozstrzygnięcia. Brak tak precyzyjnych regulacji budzi poważne wątpliwości co do ochrony praw stron postępowania, w

ramach którego będzie można zakwestionować decyzję Komisji, ponieważ brak jednoznacznych ustaleń co do formy aktu i przysługującej ścieżki odwoławczej naraża podmioty wnioskujące na ryzyko pozbawienia ich skutecznych instrumentów obrony. Zagwarantowanie jasności i pewności prawa, zwłaszcza w obszarze decyzji interpretacyjnych, jest kluczowe dla ochrony praw jednostek oraz przejrzystości procesu. Gdyby rozstrzygnięcie przybrało formę decyzji administracyjnej, to otwarta byłaby możliwość wniesienia skargi do sądu administracyjnego. Alternatywnie, gdyby rozstrzygnięcie przybrało formę postanowienia, zasadnym byłoby rozważenie możliwości odwołania się do Sądu Okręgowego w Warszawie – sądu ochrony konkurencji i konsumentów (dalej także „SOKiK”), wzorem postępowania przewidzianego w art. 57 ust. 1 Projektu. W związku z tym należałoby wyraźnie określić, iż rozstrzygnięcie Komisji winno przyjmować formę decyzji albo postanowienia oraz doprecyzować dopuszczalność skargi do sądu administracyjnego albo odwołania do SOKiK.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 Projektu Komisja jest uprawniona do sporządzania wyjaśnień, opinii oraz interpretacji w sprawach objętych zakresem jej działania, w celu ułatwienia stosowania przepisów w tym obszarze. Z kolei art. 15 Projektu pozwala Komisji dokonywać interpretacji generalnych, zarówno z własnej inicjatywy, jak i na wniosek, w zakresie przepisów rozporządzenia 2024/1689 oraz ustawy. *De facto* oba wskazane przepisy zdają się dotyczyć wydawania podobnych aktów interpretacyjnych, które mimo odmiennych nazw w praktyce wydają się być zbieżne co do ich charakteru i przeznaczenia, a brak czytelnego rozróżnienia wprowadza ryzyko niepewności prawnej w stosowaniu obu instytucji. Wydaje się zatem niezbędne, aby w Projekcie wyraźnie rozgraniczono zakresem interpretacji wynikających z art. 13 ust. 1 oraz z art. 15 albo wprowadzono w inny sposób jednoznaczną ich dyferencję. Taka precyzja zapewniłaby większą klarowność co do zakresu kompetencji Komisji i wyeliminowała niejasności, jakie mogą wynikać z nakładania się tych regulacji. Konieczne jest również określenie, jak sygnalizowano powyżej, skutków prawnych interpretacji zawartych w obu artykułach, co dodatkowo zabezpieczyłoby podmioty stosujące się do wytycznych Komisji.

Podkreśla się, że w art. 43 ust. 13 Projektu nie doprecyzowano organu właściwego do rozpatrywania zażaleń na postanowienie Komisji o zajęciu przedmiotów, pozostawiając ten istotny aspekt w obszarze domysłów interpretacyjnych. Przepis w obecnej formie ogranicza się

do stwierdzenia, że zażalenie przysługuje osobom, których prawa zostały naruszone, natomiast nie wskazuje, jaki podmiot miałby kompetencję do rozpoznania złożonego środka odwoławczego. W praktyce oznacza to, że pomimo wydawania postanowień przez Komisję (co wynika z art. 43 ust. 11 Projektu), brak jest wyraźnego określenia trybu weryfikacji prawidłowości przedmiotowych postanowień, co może prowadzić do komplikacji proceduralnych oraz wątpliwości co do skuteczności ochrony interesów stron postępowania. Wprowadzie art. 45 ust. 5 Projektu wskazuje na SOKiK jako organ właściwy do rozstrzygania kwestii zwrotu dokumentów ujawnionych podczas kontroli, niemniej dotyczy to jedynie ograniczonej kategorii dokumentów pozostających na miejscu kontroli. Regulacja ta nie znajduje więc zastosowania do sytuacji wynikających z wydania postanowienia o zajęciu przedmiotów, a więc nie znajduje zastosowania do art. 43 ust. 13.

Art. 43 ust. 20 Projektu w obecnym brzmieniu pozostawia niedookreśloną kwestię właściwości organu uprawnionego do rozpatrywania zażaleń na postanowienia Komisji, dotyczące rozstrzygnięcia sprzeciwu kontrolowanego wobec podejmowanej kontroli. Przepis ten, wskazując na możliwość wniesienia sprzeciwu przez podmiot kontrolowany w przypadku naruszenia przepisów, nie precyzuje ani trybu rozpoznawania takiego sprzeciwu, ani właściwości organu, który mógłby rozstrzygnąć ewentualne zażalenie na postanowienie Komisji wydane na gruncie tej procedury. Zgodnie z art. 42 Projektu, w zakresie nieuregulowanym kontrola podlegać ma przepisom rozdziału 5 Ustawy Prawo przedsiębiorców, które to przepisy sugerują *per analogiam*, iż rozstrzygnięcie Komisji miałoby przyjąć formę postanowienia, które mogłoby podlegać zażaleniu. Jednakże nie jest możliwym, aby na podstawie tego przepisu formułować dalej idącą analogię, która pozwoliłaby jednoznacznie wyjaśnić, czy organem właściwym do rozpoznania zażalenia winna być sama Komisja (na zasadzie art. 127 § 3 w zw. z art. 144 k.p.a., w sytuacji braku organu nadrzędnego), czy też może SOKiK, który z uwagi na swoje kompetencje i niezależność mógłby potencjalnie pełnić funkcję w rozstrzyganiu takich spraw. Mając więc na względzie potrzebę skutecznego zabezpieczenia praw podmiotów poddawanych kontroli, wskazanym jest jednoznaczne określenie kognicji w zakresie rozpatrywania sprzeciwu wobec podjęcia i wykonywania kontroli z naruszeniem przepisów.

Art. 57 Projektu odnosi się wyłącznie do decyzji Komisji kończących postępowanie w sprawie naruszenia przepisów Rozporządzenia UE 2024/1689. Przepis ten nie przewiduje natomiast trybu odwoławczego dla wydawanych w trakcie takiego postępowania postanowień, które dotyczyłyby kwestii proceduralnych podejmowanych przez Komisję. Pominięcie tej kategorii orzeczeń w regulacji powoduje niepewność co do właściwej drogi prawnej, utrudniając zaskarżenie takich postanowień i nie wskazując jednoznacznie organu, przed którym wnioskodawcy mogliby dochodzić swoich praw w przypadku naruszeń proceduralnych. Dla zapewnienia przejrzystości postępowania oraz zagwarantowania efektywnej ochrony interesów podmiotów kontrolowanych niezbędne byłoby uzupełnienie Projektu o regulacje dotyczące trybu odwoławczego wobec postanowień podejmowanych w ramach postępowania w sprawie naruszenia przepisów Rozporządzenia UE 2024/1689.

Art. 73 ust. 8 Projektu nie rozstrzyga kwestii kluczowej dla ochrony prawnej podmiotów, a mianowicie właściwości organu uprawnionego do rozpatrzenia środka odwoławczego od postanowienia dotyczącego odroczenia terminu płatności lub rozłożenia na raty administracyjnej kary pieniężnej, które zgodnie z art. 73 ust. 2 Projektu ma być wydawane przez Komisję. Brak jednoznacznych regulacji w Projekcie może rodzić wątpliwości czy odwołanie od tego rodzaju postanowienia winno być wniesione do SOKiK, czy też w pierwszej kolejności podlegać rozpoznaniu przez samą Komisję w trybie ponownego rozpatrzenia sprawy (na zasadzie art. 127 § 3 w zw. z art. 144 k.p.a.), a dopiero następnie, w przypadku negatywnego rozstrzygnięcia, skierowane do sądu administracyjnego. Dla zapewnienia przejrzystości procedur odwoławczych oraz zagwarantowania pewności prawa dla stron takiego postępowania zasadne byłoby jednoznaczne uregulowanie tego zagadnienia w przepisach Projektu. W razie wyboru właściwości SOKiK dla rozstrzygania zażaleń na wspomniane postanowienia należy stosowne przepisy dodać także do nowelizowanego k.p.c., aby zapewnić spójność oraz transparentność procedury w omawianym zakresie.

Art. 74 Projektu przewiduje zbyt szerokie uprawnienie dla Komisji w zakresie nadania rygoru natychmiastowej wykonalności decyzji o administracyjnych karach pieniężnych, warunkując je w zasadzie samym czynnikiem wystąpienia sytuacji, gdy przemawia za tym „ważny interes”. Wprowadzenie takiej szczególnej przesłanki jak w art. 74 Projektu

prowadziłoby do rozszerzenia ogólnych zasad nadawania decyzjom rygoru natychmiastowej wykonalności (określonych w art. 108 k.p.a.) na podstawie przesłanki, cechującej się wyjątkowo ogólnikowym charakterem, co mogłoby z kolei skutkować nadużyciami, jako że nie wprowadza ona obowiązku uwzględnienia zasady proporcjonalności, tak istotnej dla ochrony praw jednostki. Tak więc przepis ten wymaga doprecyzowania w sposób, który ograniczy nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności do sytuacji, gdy działanie takie okaże się rzeczywiście niezbędne. Dodanie takiego wymogu nie tylko umocniłoby gwarancje ochronne wobec podmiotów podlegających decyzji, ale również zapewniło zgodność z konstytucyjną zasadą ochrony wolności i klauzulą limitacyjną ograniczania wolności i praw konstytucyjnych, przewidzianą w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Art. 78 ust. 2 Projektu stanowi o odpowiedzialności karnej za niedostarczenie danych albo dostarczenie danych uniemożliwiających ustalenie podstawy wymiaru administracyjnej kary pieniężnej w toku postępowania dotyczącego jej nałożenia, przewidując karę grzywny, ograniczenia wolności, a także karę pozbawienia wolności do lat dwóch. Przepis ten zatem, na gruncie prawa karnego, jako wprowadzający nowy typ czynu zabronionego, powinien być adresowany wyłącznie do osób fizycznych, co jednoznacznie wynika z ogólnych zasad odpowiedzialności karnej, ustanowionych w Kodeksie karnym (art. 116 k.k.). Z kolei równolegle przepis z art. 71 ust. 1 Projektu nakłada obowiązek dostarczenia wymaganych danych na „podmiot” objęty regulacją z art. 70 ust. 1 Projektu, czyli jednostkę zobowiązaną do przestrzegania postanowień rozporządzenia 2024/1689, co odnosi się także do osób prawnych. Tym samym przepis z art. 78 ust. 2 Projektu niejako nie rozróżnia osób fizycznych i prawnych, co prowadzi do nieścisłości interpretacyjnej w zakresie odpowiedzialności karnej za niedopełnienie obowiązku dostarczenia danych. Dla uniknięcia niespójności oraz zapewnienia jasności co do zakresu obowiązków i odpowiedzialności karnej zaleca się, aby zmodyfikować treść przepisu z art. 78 ust. 2 Projektu w ten sposób, aby jednoznacznie określał, że obowiązki z tego przepisu mogą obciążać wyłącznie osoby fizyczne.

III. Uwagi szczegółowe, dotyczące przepisów zawartych w art. 45 Projektu oraz wybranych związanych z nimi przepisów

Art. 45 Projektu powiela rozwiązania zastosowane w art. 105da Ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2024 r. poz. 1616; dalej „u.o.k.k.”). Nowelizacja u.o.k.k. wprowadzająca art. 105da (Ustawa z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2023 r. poz. 852) została krytycznie oceniona przez środowiska prawnicze, o czym informował między innymi Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej w stanowisku z dnia 27 marca 2023 r., znak NRA.015-23.13.2023. Stąd też negatywnie należy się odnieść do propozycji przeniesienia rozwiązań zastosowanych w art. 105da u.o.k.k. na grunt art. 45 Projektu. Brak zmian w zakresie art. 45 Projektu może doprowadzić do jawnego naruszenia zasad tajemnicy zawodowej, w tym m.in. tajemnicy adwokackiej, co najmniej z kilku powodów, opisanych szczegółowo w dalszej części opinii.

Art. 45 ust. 1 pkt 1 Projektu przewiduje ochronę tajemnicy zawodowej jedynie w odniesieniu do pisemnej komunikacji między podmiotem kontrolowanym a „niezależnym” adwokatem, która została sporządzona wyłącznie w celu uzyskania ochrony prawnej w związku z przedmiotem kontroli. Użycie w treści przepisu określenia „niezależny adwokat” budzi poważne wątpliwości. Konstrukcja ta jest nie tyle zbędna, ile zwyczajnie myląca, bowiem ustawowy obowiązek niezależności jest fundamentem wykonywania zawodu adwokata. Charakter zawodu adwokata zakłada niezależność i swobodę zawodową, a stosowanie sformułowania „niezależny” może sugerować istnienie adwokatów „zależnych”, co pozostaje w sprzeczności z obowiązującymi przepisami oraz etyką adwokacką. Tym samym wprowadzenie tego pojęcia w art. 45 ust. 1 pkt 1 Projektu grozi powstaniem niejasności interpretacyjnych, które mogą podważyć status i autonomię adwokatów. Z tego względu postuluje się, aby przepis ten odnosił się do komunikacji z adwokatem bez wskazywania na jego „niezależność”, co zapobiegnie błędnej interpretacji i będzie zgodne z fundamentalnymi zasadami adwokatury.

Wątpliwości budzi również bardzo wąski zakres ochrony tajemnicy zawodowej przyjęty w art. 45 ust. 1 pkt 1 oraz pkt 2 Projektu. Art. 45 ust. 1 pkt 1 Projektu ogranicza zakres tajemnicy zawodowej do pisemnej komunikacji wytworzonej „w celu realizacji prawa podmiotu kontrolowanego do uzyskania ochrony prawnej w związku z przedmiotem postępowania

prowadzonego przez właściwy organ”. Na podobnej zasadzie art. 45 ust. 1 pkt 2 Projektu ogranicza zakres tajemnicy zawodowej do pism lub dokumentów sporządzonych „wyłącznie w celu realizacji prawa podmiotu kontrolowanego do uzyskania ochrony prawnej”. Z uwagi na fakt, że rzeczywisty zakres tajemnicy zawodowej jest znacznie szerszy, wskazane regulacje powinny obejmować całą komunikację pomiędzy podmiotem kontrolowanym a osobą, o której mowa w art. 45 ust. 1 pkt 1 Projektu, jeżeli komunikacja ta jest prowadzona w celu realizacji prawa kontrolowanego do uzyskania ochrony lub pomocy prawnej.

Pochylając się szczegółowo nad zasygnalizowanym wyżej zagadnieniem, konieczną pozostaje także analiza wymagania, aby przedmiotowa komunikacja była „wytworzona” a pisma i dokumenty „sporządzone” wyłącznie w celu uzyskania ochrony prawnej. Taka redakcja przepisów sugeruje, że chroniona przed ujawnieniem jest tylko ta komunikacja oraz tylko te pisma i dokumenty, które od początku zostały stworzone (wytworzone) jako część działań prawnych, związanych z ochroną interesów podmiotu kontrolowanego w toku konkretnego postępowania. Taka interpretacja wyklucza z kolei „materiały”, które powstały wcześniej lub zostały sporządzone w innym celu, lecz mogą być istotne dla ochrony interesów podmiotu kontrolowanego (jego obrony) w danej sprawie i są wykorzystywane na potrzeby danego postępowania. Dodatkowo określenia „wytworzone” i „sporządzone” (wyłącznie w celu realizacji prawa do ochrony prawnej w przedmiotowym postępowaniu) mogą prowadzić do zawężającej interpretacji, która ogranicza ochronę tylko do dokumentów mających bezpośredni związek z bieżącym postępowaniem. W praktyce jednak niektóre dokumenty, choć nie zostały przygotowane wyłącznie na potrzeby konkretnego postępowania, mogą być wykorzystywane w ramach analizy prawnej, związanej z bieżącą kontrolą. W takiej sytuacji kontrolujący mógłby argumentować, że dokumenty te nie spełniają przesłanki wyłącznego celu ochrony prawnej, co naraża podmiot kontrolowany na ujawnienie szerszego zakresu materiałów, niż jest to konieczne. W związku z powyższym wprowadzenie tak ścisłego kryterium „wytworzenia” czy „sporządzenia” wyłącznie dla konkretnego celu może ograniczać ochronę i nie odpowiadać potrzebom praktyki, w której często wykorzystuje się dokumenty powstałe w innym kontekście, ale nadal objęte tajemnicą zawodową (na gruncie innych

regulacji). W tej sytuacji korekta wymagałaby jedynie wykreślenia tych limitujących sformułowań.

Analiza porównawcza art. 43 ust. 4 pkt 3 z art. 45 ust. 1 i 2 Projektu prowadzi do wniosku, że zakres wyłączenia z art. 45 ust 1 może być niewystarczający by powstrzymać szerokie uprawnienia kontrolującego w toku kontroli. Art. 43. ust. 4 pkt 3 przyznaje kontrolującemu prawo do żądania dostępu do: „akt, ksiąg, wszelkiego rodzaju pism, dokumentów oraz ich odpisów i wyciągów, korespondencji przesyłanej pocztą elektroniczną, informatycznych nośników danych w rozumieniu przepisów o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, innych urządzeń zawierających dane informatyczne lub systemów informatycznych, w tym także zapewnienia dostępu do systemów informatycznych będących własnością innego podmiotu zawierających dane podmiotu kontrolowanego związane z przedmiotem kontroli, w zakresie, w jakim podmiot kontrolowany ma do nich dostęp”. Natomiast art. 45 ust 1 odnosi się jedynie do: „ujawnione w toku kontroli pisma lub dokumenty, w tym zawarte na informatycznych nośnikach danych, w urządzeniach lub w systemach informatycznych, o których mowa w art. 43 ust. 4 pkt 3 [...] zawierają pisemną komunikację między podmiotem kontrolowanym a niezależnym od kontrolowanego adwokatem [...] wytworzoną w celu realizacji prawa podmiotu kontrolowanego do uzyskania ochrony prawnej w związku z przedmiotem postępowania prowadzonego przez właściwy organ, w toku którego jest przeprowadzana kontrola, lub zostały sporządzone wyłącznie w celu realizacji prawa podmiotu kontrolowanego do uzyskania ochrony prawnej od osób, o których mowa w pkt 1, w związku z przedmiotem postępowania prowadzonego przez właściwy organ, w toku którego jest przeprowadzana kontrola”. Wobec powyższego możliwa zdaje się niekorzystna z perspektywy kontrolowanego interpretacja, że wyłączenie uprawnienia do żądania udostępnienia nie obejmuje wszystkiego tego, co znajduje się w aktach czy na informatycznych nośnikach danych, w urządzeniach lub w systemach informatycznych, a dotyczy jedynie pism i dokumentów. Warto nadmienić, że pojęcie „dokumenty” jest bardzo szerokie i może przykładowo obejmować: notatki własne, materiały dowodowe, dane analityczne itp. W tej sytuacji zasadnym zdaje się rozważenie, czy praktycznym nie byłoby powołanie się wprost na treść przepisu z art. 43 ust. 4 pkt 3.

Mając na uwadze dotychczasowe rozważania, uzasadniona jest konstatacja, że kwestionowane przepisy jawią się jako nadmiernie zawężające. W praktyce może to prowadzić do wykluczenia spod ochrony wszelkich materiałów, które powstały pierwotnie w innym celu, lecz które adwokat lub osoba kontrolowana uznali za przydatne dla obrony prawnej w bieżącym postępowaniu. Co istotne tajemnica adwokacka obejmuje całość komunikacji klienta z adwokatem, a szczególne znaczenie ma tutaj możliwość bezpiecznego korzystania z dokumentów, które mogą być kluczowe dla sprawy, nawet jeśli powstały wcześniej. Wprowadzenie wąskiej klauzuli ograniczającej ochronę jedynie do dokumentów wytworzonych „wyłącznie” na potrzeby postępowania może prowadzić do sytuacji, w której organ kontrolujący będzie miał dostęp do informacji poufnych, co stoi w sprzeczności z zasadą ochrony tajemnicy zawodowej. Proponuje się zatem rozszerzenie przepisów, aby obejmowały wszelką komunikację między podmiotem kontrolowanym a adwokatem (radcą prawnym, prawnikiem z Unii Europejskiej w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej lub osobą, o której mowa w art. 2a tej ustawy), prowadzoną w celu realizacji prawa do uzyskania pomocy prawnej, bez względu na pierwotny cel sporządzenia dokumentu. Taka zmiana pozwoli uniknąć nadużyć i zapewni ochronę tajemnicy zawodowej zgodną ze standardami adwokatury.

Kolejną istotną kwestią jest szerokie uprawnienie do „pobieżnego zapoznania się” z dokumentami objętymi tajemnicą zawodową, przewidziane w art. 45 ust. 2. Przepis ten upoważnia organ kontrolujący do zapoznania się z dokumentem w sposób pozwalający na ustalenie autora, adresata, tytułu, przedmiotu oraz daty jego sporządzenia. Ponadto przepis dopuszcza możliwość uzyskania dodatkowych, ustnych wyjaśnień oraz żądania przedstawienia wersji dokumentu „niezawierającej informacji objętych ochroną”. Sformułowanie „pobieżne zapoznanie się” jest jednak zbyt ogólne i niejednoznaczne, co może prowadzić do pełnego wglądu do treści dokumentu, a tym samym naruszenia tajemnicy zawodowej. W przypadku dokumentów krótkich, takich jak notatki, sam wgląd w podstawowe informacje może oznaczać pełne zapoznanie się z ich treścią, co stoi w sprzeczności z intencją ochrony. Podobnie w przypadku dokumentów niestandardowych, bez oczywistego autora czy tytułu, organ kontrolujący może w praktyce uzyskać dostęp do ich pełnej treści pod pretekstem weryfikacji

podstawowych danych. Przepis w obecnym brzmieniu nie daje więc gwarancji, że tajemnica zawodowa zostanie zachowana, a wymóg „pobieżnego zapoznania się” może stanowić instrument, umożliwiający kontrolującemu w praktyce dostęp do pełnej treści dokumentu, co jest nieakceptowalne z punktu widzenia ochrony tajemnicy zawodowej. Zaleca się zatem rezygnację z tej procedury i ograniczenie zakresu kontroli dokumentów do sądowej weryfikacji, co pozwoli na lepszą ochronę tajemnicy zawodowej i transparentność postępowania kontrolnego.

Problematyczny jest również zapis w art. 45 ust. 2 Projektu, który uprawnia organ kontrolujący do żądania „przygotowania wersji pisma lub dokumentu niezawierającej informacji objętych ochroną zgodnie z ust. 1”. Taka procedura może okazać się niepraktyczna, a w niektórych przypadkach wręcz niemożliwa do zrealizowania. W sytuacji, gdy kluczowe informacje chronione stanowią zasadniczą część dokumentu, usunięcie ich z wersji udostępnianej kontrolującemu może skutkować pozbawieniem dokumentu sensu i uniemożliwić zrozumienie jego treści. W praktyce przepis ten może pozostać „martwy”, ponieważ w wielu przypadkach dokumenty, które powinny podlegać ochronie, zawierają dane ściśle związane z tajemnicą zawodową. Dlatego zasadne jest rozważenie rezygnacji z tej procedury lub jej gruntowne przeformułowanie.

Warto również odnotować, że przepis art. 45 ust. 1 *in fine*, zobowiązujący kontrolującego do pozostawienia dokumentów objętych ochroną na miejscu kontroli, może budzić wątpliwości co do zakresu i sposobu przeprowadzania kontroli dokumentów związanych z tajemnicą zawodową. Jeśli intencją przepisu jest wyłączenie określonych dokumentów spod kontroli, sformułowanie powinno wyraźnie wskazywać, że dokumenty te nie podlegają kontroli (w odróżnieniu od „pobieżnego zapoznania się” z art. 45 ust. 2), ani dalszemu przeglądowi („pobieżnemu zapoznaniu się”), weryfikacji, kopiowaniu, powielaniu, utrwalaniu, czy w ogóle realizowaniu praw przewidzianych w art. 43 ust. 4 (z zastrzeżeniem art. 45 ust. 2) przez kontrolujących. Obecne brzmienie sugeruje jedynie, że dokumenty mają zostać pozostawione na miejscu, ale nie precyzuje kategorycznego zakazu kontroli, od którego odstępstwem mogłoby być ewentualnie zawarte w ust. 2 „pobieżne zapoznanie się”.

W kontekście art. 45 Projektu kluczowe znaczenie mają także przepisy powiązane, w szczególności art. 43, który określa szerokie uprawnienia kontrolne KRIBSI. Art. 43 ust. 1 pkt 2 Projektu przewiduje, że kontrolującymi mogą być osoby „posiadające wiedzę specjalistyczną” w zakresie systemów sztucznej inteligencji, jednak projekt nie precyzuje, kim dokładnie są osoby o takiej „wiedzy specjalistycznej”, jakie mają kwalifikacje i w jaki sposób zapewniona jest ich niezależność. Brak doprecyzowania tej kwestii rodzi ryzyko, że osoby nieuprawnione, niemające odpowiednich kwalifikacji, a być może również powiązane zawodowo z konkurencyjnymi podmiotami, mogłyby uzyskać dostęp do dokumentacji kontrolowanego podmiotu, która zawiera informacje objęte tajemnicą zawodową, w tym adwokacką. Praktyka ta mogłaby prowadzić do naruszenia tajemnicy zawodowej oraz udostępnienia informacji, które są chronione nie tylko ze względu na interes klienta, ale również z uwagi na szczególne zaufanie społeczne, jakim obdarzony jest zawód adwokata. Art. 43 ust. 3 zawiera natomiast sformułowanie „szczególne okoliczności”, które uzasadniają zwiększone uprawnienia kontrolne Komisji. Przepis ten jest jednak zbyt ogólny i nie definiuje, co ustawodawca rozumie przez „szczególne okoliczności”. Pozostawienie tego terminu bez doprecyzowania otwiera możliwość różnorodnych, arbitralnych interpretacji i uznaniowości ze strony organów kontrolujących, co w kontekście ochrony tajemnicy zawodowej może być szczególnie niebezpieczne. Sugeruje się wprowadzenie katalogu przykładów „szczególnych okoliczności”, które mogłyby uzasadniać takie uprawnienia kontrolne, a jednocześnie zachowanie otwartego charakteru tego katalogu, co umożliwiłoby elastyczność stosowania przepisu bez ryzyka dowolności w jego interpretacji.

IV. Błędy redakcyjno-językowe

Niezależnie od przedstawionych dotychczas uwag o naturze merytorycznej w ramach analizy Projektu zidentyfikowano także liczne błędy redakcyjno-językowe, które mogą wpływać na jednoznaczność interpretacyjną oraz ogólną przejrzystość przepisów regulowanych w Projekcie. Wady te obejmują nieprawidłowe użycie interpunkcji, błędy typograficzne, niepoprawne formy gramatyczne oraz pleonazmy. Korekta tych błędów jest niezbędna, aby zapewnić spójność stylistyczną i zgodność z normami językowymi, a także by Projekt

odpowiadał wysokim standardom poprawności legislacyjnej oraz był zgodny z zasadami techniki prawodawczej.

Poniżej przedstawiono szczegółowe uwagi dotyczące poszczególnych przepisów wymagających korekty:

1. **Art. 1 ust. 1 Projektu** — Przy zbiegu dwóch nawiasów zaleca się ich połączenie i rozdzielenie zawartej w nich treści za pomocą średnika („;”). Połączenie nawiasów poprawia estetykę przepisu i zapobiega niepotrzebnej segmentacji tekstu.
2. **Art. 3 Projektu** — W artykule pojawia się błąd typograficzny. Spacje wokół dywizu (łącznika) i półpauzy są zbędne. Zaleca się ich usunięcie lub, w razie potrzeby, zastosowanie myślnika, który można oddzielić spacjami.
3. **Art. 4 ust. 3 Projektu** — W przepisie użyto zbędnej kropki po skrócie słowa „punkt, tj: „pkt.”. Zgodnie z zasadami języka polskiego kropka w tym przypadku jest niepożądana, ponieważ skrót sam w sobie jest jednoznaczny.
4. **Art. 5 ust. 6 Projektu** — Występuje błąd językowy w postaci użycia czasownika „posiadać” w odniesieniu do pojęć abstrakcyjnych („komisja”). Zaleca się użycie czasownika „mieć”, co jest zgodne z konwencją językową dotyczącą rzeczy niematerialnych.
5. **Art. 7 ust. 6 Projektu** — Brakuje przecinka w wyrażeniu „zakresie, w jakim”. Dodanie przecinka poprawia czytelność i zgodność składniową zdania.
6. **Art. 9 ust. 2 Projektu** — Błąd składniowy polegający na użyciu nieprawidłowej formy przypadkowej rzeczownika „podmiot”. W błędnym zapisie mamy niepoprawną formę „w podmiotu”, która jest wynikiem mylnego użycia dopełniacza w bezpośrednim sąsiedztwie przyimka „w” zamiast wymaganego miejscownika. W poprawnym sformułowaniu „w podmiocie, którego są przedstawicielami” rzeczownik „podmiot” występuje w miejscowniku, ponieważ wymaga tego przyimek „w” (miejscownik: „w kim? w czym?” – „w podmiocie”), z kolei zaimek „którego” powinien być w dopełniaczu, aby zgadzał się z sensownym związkiem z resztą zdania, gdyż członkowie Komisji są przedstawicielami kogo? czego? – „podmiotu” (dopełniacz).
7. **Art. 11 ust. 1 pkt 6 Projektu** — Błąd językowy polegający na nieprawidłowym użyciu formy mianownika zamiast dopełniacza. Obecne brzmienie przepisu powinno zostać poprawione

poprzez użycie form „postanowień i decyzji” w dopełniaczu. Prawidłowe, poprawne językowo sformułowanie przepisu powinno zatem brzmieć: „Do zadań Komisji należy (...) wydawanie postanowień i decyzji w sprawach naruszenia przepisów o systemach sztucznej inteligencji”.

8. **Art. 12 ust. 2 Projektu** — Przecinek przed wyrazem „Komisja” jest zbędny i powinien zostać usunięty, aby zachować poprawność interpunkcyjną.
9. **Art. 14 ust. 3 Projektu** — Brak przecinka przed drugim wystąpieniem słowa „albo”. Przecinek w tym miejscu poprawia strukturę zdania i ułatwia jego czytelność.
10. **Art. 19 ust. 4 Projektu** — W treści przepisu brakuje przecinka przed wyrażeniem „gdy”. Wstawienie przecinka zapewnia zgodność z zasadami interpunkcji i poprawia czytelność przepisu.
11. **Art. 20 ust. 4 Projektu** — W zdaniu „przeprowadza komisja kwalifikacyjna,,” występują bezpośrednio po sobie dwa przecinki, co jest błędem typograficznym. Należy usunąć zbędny przecinek.
12. **Art. 20 ust. 9 Projektu** — Brak przecinka przed wyrazem „oraz” użytym w zdaniu po raz drugi. Dodanie przecinka poprawia przejrzystość i rytm zdania.
13. **Art. 25 ust. 2 Projektu** — Sformułowanie „wzajemna wymiana” jest pleonazmem. Zaleca się użycie wyrażenia „wymiana”, które już samo w sobie zakłada wzajemność.
14. **Art. 26 ust. 1 Projektu** — Przy zbiegu dwóch nawiasów zaleca się ich połączenie i rozdzielenie zawartej w nich treści za pomocą średnika („;”). Połączenie nawiasów poprawia estetykę przepisu i zapobiega niepotrzebnej segmentacji tekstu.
15. **Art. 33 ust. 3 Projektu** — Brak przecinka przed wyrazem „oraz” użytym w zdaniu po raz drugi. Dodanie przecinka poprawia strukturę składniową przepisu.
16. **Art. 34 ust. 2 ppkt 2 Projektu** — Brak kropki po skrócie słowa „artykuł”, tj.: „art”, co jest niezgodne z zasadami stosowania skrótów w języku polskim. Skrót powinien kończyć się kropką.
17. **Art. 40 ust. 1 Projektu** — W przepisie występuje błąd interpunkcyjny. Należy dostosować znaki przestankowe, aby poprawić strukturę zdania i jego przejrzystość.

- 18. Art. 43 ust. 2 Projektu** — Brak przecinka przed drugim wystąpieniem słowa „lub” w obrębie jednego zdania. Dodanie przecinka poprawia klarowność przepisu i zgodność z zasadami interpunkcji.
- 19. Art. 43 ust. 3 Projektu** — Brak przecinka przed słowem „lub” użytym w zdaniu po raz drugi. Dodanie przecinka wpływa pozytywnie na strukturę składniową i przejrzystość przepisu. Należy skreślić słowo „się” po słowach „czynności kontrolne”.
- 20. Art. 43 ust. 9 Projektu** — Brak przecinka przed słowem „oraz” użytym w zdaniu po raz drugi. Wstawienie przecinka poprawia przejrzystość i czytelność przepisu.
- 21. Art. 45 ust. 2 Projektu** — Brak przecinka przed wyrazem „oraz” użytym w zdaniu po raz drugi. Dodanie przecinka poprawia strukturę składniową i jednoznaczność przepisu.
- 22. Art. 45 ust. 2 Projektu** — Brak przecinka przed wyrazem „lub” użytym w zdaniu po raz drugi. Wstawienie przecinka zgodnie z zasadami interpunkcji zwiększa czytelność.
- 23. Art. 45 ust. 5 Projektu** — Brak przecinka przed drugim wystąpieniem słowa „albo” w obrębie jednego zdania. Poprawne wstawienie przecinka zapewnia spójność interpunkcyjną.
- 24. Art. 48 Projektu** — Podwójny przecinek w wyrażeniu: „w toku kontroli, , że mogło dojść” jest błędem typograficznym i wymaga usunięcia drugiego przecinka. Dodatkowo brakuje słowa „Komisja” we frazie „Komisja jest obowiązana”, co poprawi składnię i jednoznaczność przepisu.
- 25. Art. 54 ust. 6 Projektu** — Brak przecinka przed drugim użyciem słowa „lub” w obrębie jednego zdania, co zaburza rytm tego zdania i jego przejrzystość. Dodanie przecinka zgodnie z zasadami interpunkcji poprawi czytelność przepisu.
- 26. Art. 59 ust. 1 Projektu** — Błędna interpunkcja. Poprawne użycie przecinków poprawi strukturę składniową i czytelność.
- 27. Art. 64 ust. 1 Projektu** — Brak przecinka przed słowem „oraz” użytym w zdaniu po raz drugi. Dodanie przecinka zwiększa przejrzystość i spójność przepisu.
- 28. Art. 64 ust. 3 ppkt 2 Projektu** — Powtórzenie wyrażenia „do spraw” jest zbędne. Usunięcie jednego z wyrażen poprawi spójność i czytelność przepisu.

- 29. Art. 65 ust. 2 ppkt 2 Projektu** — Brak przecinka przed wyrażeniem „jak również”. Dodanie przecinka zwiększa przejrzystość i poprawność składniową.
- 30. Art. 69 ust. 1 Projektu** — W przepisie występuje błędna interpunkcja, w tym brak przecinka przed słowem „oraz” użytym w zdaniu po raz drugi. Dodanie przecinka poprawi strukturę przepisu.
- 31. Art. 70 ust. 2 Projektu** — Brak przecinka między czasownikami „oparła” i „nakładając” w zdaniu złożonym. Dodanie przecinka poprawi płynność i poprawność składniową przepisu.
- 32. Art. 71 ust. 1 Projektu** — Błędna interpunkcja. Wymagane jest dostosowanie przecinków do zasad poprawnej konstrukcji zdania.
- 33. Art. 73 ust. 1 Projektu** — Zbędny przecinek przed słowem „albo”. Usunięcie przecinka poprawi strukturę składniową przepisu.
- 34. Art. 73 ust. 4 Projektu** — Zbędny przecinek przed słowem „Komisja”. Usunięcie przecinka dostosuje przepis do zasad poprawnościowych.
- 35. Art. 73 ust. 7 Projektu** — Brak przecinka przed słowem „lub” użytym w zdaniu po raz drugi. Wstawienie przecinka zwiększa spójność strukturalną i przejrzystość przepisu.
- 36. Art. 75 ust. 2 Projektu** — Przepis zawiera nawias, który został otwarty, ale nie zamknięty. Dodatkowo, część zdania umieszczona w nawiasie („z zakresu postępowanie w sprawach naruszenia przepisów rozporządzenia 2024/1689”) zawiera błędy gramatyczne, albowiem słowo „postępowanie” powinno występować w dopełniaczu („postępowania”), aby zachować poprawność językową. Ponadto sama konstrukcja przepisu jest niejasna, ponieważ wstawienie części zdania w nawias niepotrzebnie komplikuje jego treść.
- 37. Art. 80 ppkt 1 Projektu** — Przy zbiegu dwóch nawiasów zaleca się ich połączenie i rozdzielenie zawartej w nich treści za pomocą średnika („;”). Połączenie nawiasów poprawia estetykę przepisu i zapobiega niepotrzebnej segmentacji tekstu.
- 38. Art. 80 *in fine* Projektu** — Brak kropki po cudzysłowie na końcu zdania. Dodanie kropki zgodnie z zasadami interpunkcji poprawi poprawność zapisu.
- 39. Art. 84 ust. 3 Projektu** — Przecinek przed słowem „wykonuje” jest zbędny i powinien zostać usunięty dla zachowania poprawności składniowej.

40. Art. 87 ust. 2 Projektu — Sformułowanie „maksymalny limit wydatków” stanowi pleonazm.

Wystarczy wyrażenie „limit wydatków”, które poprawia przejrzystość przepisu.

41. Art. 87 ust. 2 Projektu — Zbędny przecinek przed słowem „stosuje”. Usunięcie przecinka poprawi strukturę składniową i czytelność przepisu.

42. Art. 87 ust. 4 Projektu — Brak kropki po skrócie słowa „ustęp”, tj.: „ust”. Dodanie kropki zgodnie z zasadami języka polskiego zwiększa poprawność formalną.

V. Konkluzje

Analiza Projektu wskazuje na potrzebę wprowadzenia licznych zmian celem usunięcia niejasności oraz zagwarantowania skutecznej ochrony praw podmiotów poddanych kontroli na podstawie przedmiotowej regulacji, zwłaszcza w zakresie zapewnienia skutecznych instrumentów obrony. Projekt miejscami nie przewiduje bowiem precyzyjnych rozwiązań proceduralnych w zakresie trybów odwoławczych dla orzeczeń wydawanych przez KRiBSI, co wywołuje istotną niepewność prawną. W szczególności przepisy projektu pomijają jednoznaczne określenie organu właściwego do rozpatrywania odwołań od postanowień KRiBSI, co może prowadzić do komplikacji proceduralnych oraz niejasności co do ochrony prawnej wnioskodawców.

Art. 45 Projektu, dotyczący dostępu do pism i dokumentów podmiotów kontrolowanych przez KRiBSI, w obecnej formie nie gwarantuje należytej ochrony tajemnicy adwokackiej. Przepis ten ogranicza ochronę wyłącznie do pisemnej komunikacji wytworzonej „w celu realizacji prawa podmiotu kontrolowanego do uzyskania ochrony prawnej w związku z przedmiotem postępowania prowadzonego przez właściwy organ, w toku którego jest przeprowadzana kontrola” oraz pism i dokumentów sporządzonych „wyłącznie w celu realizacji prawa podmiotu kontrolowanego do uzyskania ochrony prawnej od osób, o których mowa w pkt 1, w związku z przedmiotem postępowania prowadzonego przez właściwy organ, w toku którego jest przeprowadzana kontrola”, co stanowi zbyt wąskie podejście i może skutkować narażeniem informacji objętych tajemnicą adwokacką na naruszenie ich poufności. Brak precyzyjnego wyłączenia dokumentacji objętej tajemnicą zawodową, w tym wszelkiej komunikacji pomiędzy klientem a adwokatem, w sposób kompleksowy, zabezpieczający przed

możliwością zapoznania się z nią przez organ kontrolujący, stwarza ryzyko, którego nie sposób zaaprobować.

Proponowane w ramach opinii zmiany znacząco poprawiłyby przejrzystość przepisów, jednocześnie umacniając ochronę tajemnicy adwokackiej i poszanowanie praw osób objętych kontrolą. Wprowadzenie takich rozwiązań stanowiłoby istotny krok w stronę zapewnienia, że przepisy będą w pełni zgodne z konstytucyjnymi gwarancjami ochrony praw jednostek i zasadami rzetelnego postępowania kontrolnego. Niezbędnym jest więc, aby projekt poddany został dalszym pracom w ramach rządowego procesu legislacyjnego, celem uzupełnienia wskazanych braków oraz wyeliminowania zapisów mogących prowadzić do nadinterpretacji i naruszeń praw podmiotów, objętych opiniowaną regulacją.

Autorzy opinii:

1. **Adwokat Paulina Rzeszut** - Dyrektor Instytutu LegalTech przy NRA.
2. **Adwokat Mikołaj Śniatała** - Członek Instytutu LegalTech przy NRA.
3. **Adwokat Piotr Krzak** - Członek Instytutu LegalTech przy NRA.
4. **Adwokat dr Anna Bober-Kotarbińska** - Członek Instytutu LegalTech przy NRA.
5. **Adwokat Dominika Królik** - Członek Instytutu LegalTech przy NRA.
6. **Adwokat Aleksandra Iskra-Nowiszewska** - Członek Instytutu LegalTech przy NRA.
7. **Adwokat Aleksandra Ostrenga** - Członek Instytutu LegalTech przy NRA.
8. **Adwokat Magdalena Stec** - Członek Instytutu LegalTech przy NRA.
9. **Adwokat Robert Cholewa** - Członek Instytutu LegalTech przy NRA.
10. **Adwokat Oskar Grajewski** - Członek Instytutu LegalTech przy NRA.

Dyrektor
Instytutu Legislacji i Prac
Parlamentarnych
przy Naczelnej Radzie Adwokackiej
adw. Dorota Kulińska

Dyrektor
Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych
przy Naczelnej Radzie Adwokackiej

adw. Dorota Kulińska

